

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 16/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om medling vid brott och i vis- sa tvister

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 juni 2010 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister (RP 92/2010 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Reetta Siukola, social- och hälsovårdsministeriet

- konsultativ tjänsteman Arne Kinnunen, justitieministeriet
- överinspektör Sirkka-Liisa Siltala, Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- utredningschef Juhani Iivari, Institutet för hälsa och välfärd
- chef för social- och krisjouren Olli Salin, Helsingfors stads medlingsbyrå
- medlingschef Pia Slögs, Västra Nylands medlingsbyrå.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— regionförvaltningsverket i Lappland.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår utskottet en ändring i lagen om medling vid brott och i vissa tvister. Ändringen gäller bestämmelserna om ersättning för kostnaderna för att ordna medlingsverksamhet. Den ersättning som på kalkylmässiga grunder i förskott har fördelats mellan tjänsteleverantörerna ska i fortsättningen fördelas utifrån de faktiska kostnaderna. I sista hand utgör dock det anslag som har reserverats för medlingsverksamhet och som årligen slås fast i statsbudgeten ett nationellt tak för ersättningarna.

Den del av ersättningen som inte har använts ska återbetalas till regionförvaltningsverket och fördelas på nytt mellan de tjänsteleverantörer inom verkets eget verksamhetsområde som behöver tilläggsanslag. Dessutom kan ministeriet enligt förslaget ändra på ett beslut om anslagsfördelningen och överföra anslag mellan regionförvaltningsverkens verksamhetsområden enligt behov.

I lagen föreslås också bestämmelser om kostnadsersättning till medlarna.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2011.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med medling vid brott avses en kostnadsfri tjänst där en brottsmisstänkt och ett brottsoffer ges möjlighet att mötas genom förmedling av oberoende medlare. Tanken är att parterna på egen hand ska kunna komma överens om kompensation för skadorna på grund av brottet.

Bestämmelser om medling finns i lagen om medling vid brott och i vissa tvister (1015/2005). Lagen har funnits i drygt tre år och under den tiden har medlingsfallen ökat betydligt. Medlingen har gett goda resultat för statistik från 2009 visar att parterna kunde enas i 72 procent av medlingsfallen (Riita- ja rikosasioiden sovittelu 2009. Tilastoraportti 15/2010. THL). Följaktligen anser lagutskottet att medling spelar en viktig roll som parallell mekanism och komplement till rättsbehandlingen. För dem som behöver medling är det viktigt att verksamheten finns tillgänglig i hela landet på lika villkor.

Men möjligheterna att tillhandahålla tjänsten på lika villkor försvåras av de gällande bestämmelserna om hur ersättningen från staten ska bestämmas och fördelas. Ersättningen från statliga medel fördelas på kalkylmässiga grunder och de kan inte jämnas ut mellan tjänsteleverantörerna eller regionförvaltningsverken efter deras faktiska behov. Det har visat sig vara ett problem eftersom anslagen inom vissa regioner är otillräckliga, men andra har återbetalat en del av pengar när de inte har använts.

De föreslagna ändringarna avser att förbättra fördelningen av anslagen och säkerställa att anslagen fördelas jämnare. Sammanfattningsvis finner lagutskottet propositionen nödvändig och lämplig och tillstryker därför lagförslaget med synpunkterna och ändringsförslagen nedan.

Med tanke på förslagens konsekvenser för fördelningen av anslagen är det viktigt att det ges tillräckligt mycket information om ändringarna, framhåller utskottet. Vidare är det viktigt att man följer upp hur ändringar fungerar rent praktiskt.

*Detaljmotivering***Lag om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister**

12 §. Ersättning av statens medel. Paragrafen föreskriver hur ersättning från statliga medel ska bestämmas och anslagen fördelas mellan regionförvaltningsverken och tjänsteleverantörerna. Enligt det gällande *2 mom.* fördelas den statliga ersättningen utifrån invånarantalet, ytan och brottsligheten i regionförvaltningsverkens verksamhetsområden. Enligt *3 mom.* tillämpas samma kriterier på den ersättning som regionförvaltningsverket betalar ut till tjänsteleverantörerna. Nu föreslår regeringen att det i lag specificeras vilka uppgifter och för vilket år anslagsfördelningen baserar sig på. Genom förordning ska det föreskrivas närmare om viktningen mellan de lagstadgade kriterierna.

Utskottet välkomnar preciseringarna. Det är angeläget att fördelningskriterierna är så tydliga och relevanta som möjligt. En viktig ändring är att fördelningskriterierna i fortsättningen bara kommer att ange hur stor ersättningen i förskott till serviceleverantörerna och regionförvaltningsverken är. De slutliga ersättningarna kommer att läggas fast på grund av de faktiska kostnaderna och därför kommer förhandsersättningen inte nödvändigtvis att motsvara det slutliga beloppet. Detta innebär att kriterierna för förskottet får mindre betydelse.

Enligt *2 mom.* ska fördelningen basera sig på statistik från året före det år som har föregått finansåret. Av propositionen framgår det inte vilket finansår som avses. Enligt uppgift avses det kalenderår som ersättningen har beviljats för. För tydlighetens skull föreslår utskottet att detta läggs till i slutet av momentet.

Det föreslagna *3 mom.* gäller ersättning som regionförvaltningsverken betalar ut till tjänsteleverantörer i sitt verksamhetsområde. Enligt vad utskottet har erfart är syftet att regionförvaltningsverken genom sina beslut ska fastställa den slutliga ersättningen till tjänsteleverantörerna.

Det kan lämpligen framgå av lagtexten. Utskottet förslår därför en ett tillägg i momentet.

Om medling inte går att ordna genom avtal med kommunen eller någon offentlig eller privat sammanslutning, är det enligt det gällande 8 § 2 mom. regionförvaltningsverket som själv svarar för att tillhandahålla tjänsten. Men i sådana situationer ska inte det föreslagna 3 mom. tillämpas. För att detta ska stå klart föreslår utskottet en precisering för att det ska framgå vilka tjänsteleverantörer som avses.

12 a §. Återbetalning och omfördelning av ersättning som betalas av statens medel.

Den gällande lagen förslås få en ny bestämmelse om procedurerna vid återbetalning och omfördelning av ersättningar. Enligt 1 mom. ska tjänsteleverantören årligen lämna en redogörelse till regionförvaltningsverket för finansårets kostnader för att ordna medlingsverksamheten. Utskot-

tet föreslår att det preciseras vilket finansår som avses.

I 3 mom. ingår det normgivningsbemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om återbetalning och omfördelning av ersättning. Enligt vad utskottet har erfårit bör det också utfärdas närmare bestämmelser om en redovisning av kostnaderna och innehållet i den, uppgifter enligt 2 mom. som ska lämnas till social- och hälsovårdsministeriet och om att outdelade andelar ska överföras mellan regionförvaltningsverken. Följaktligen kompletterar utskottet bemyndigandet.

Dessutom har utskottet ändrat paragrafrubriken för att bättre ska motsvara innehållet.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om medling vid brott och i vissa tvister

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om medling vid brott och i vissa tvister (1015/2005) 12 §, sådan den lyder i lag 1563/2009, och
fogas till lagen nya 12 a—12 c § som följer:

2 kap.

Ordnande av medling och ersättande av kostnader

12 §

Ersättning av statens medel

(1 mom. som i RP)

Ersättningens sammanlagda belopp fördelas mellan regionförvaltningsverken för att använ-

das till de kostnader som avses i 1 mom. Grunderna för fördelningen är invånarantalet i regionförvaltningsverkets verksamhetsområde samt områdets areal och brottsligheten där vid utgången av året före det år som föregått finansåret. Invånarantalet baseras på årsstatistiken från befolkningsdatasystemet, arealen på Lantmäteriverkets årsstatistik över arealen på landområden och sötvattensområden och brottsligheten på Statistikcentralens årsstatistik över brott som är straffbara enligt strafflagen (39/1889) och som

har kommit till polisens kännedom. *Med finansår avses i denna lag det kalenderår som ersättning beviljas för.*

Regionförvaltningsverket ska betala ersättningen i förskott till *tjänsteleverantörer enligt 8 § 1 mom.* i förhållande till invånarantalet i tjänsteleverantörens verksamhetsområde samt områdets areal och brottsligheten där. *Regionförvaltningsverket ska genom ett beslut fastställa den slutliga ersättningen till en tjänsteleverantör och den får vara högst lika stor som de faktiska kostnaderna för att ordna medlingsverksamheten.*

(4 mom. som i RP)

12 a §

Redovisning av kostnaderna samt återbetalning och omfördelning av ersättning som betalats av statens medel

Tjänsteleverantören ska årligen lämna *en redovisning till regionförvaltningsverket (utesl.)*

för *det föregående* finansårets kostnader för ordnande av medlingsverksamhet och betala tillbaka den oanvända delen av den ersättning som avses 12 § 3 mom.

(2 mom. som i RP)

Närmare bestämmelser om *innehållet i redovisningen av kostnaderna och hur den ska ges, återbetalning och omfördelning av ersättningen, överföring av outdelade andelar och om uppgifter enligt 2 mom. ska lämnas till social- och hälsovårdsministeriet* får utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 b och c §

(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 7 oktober 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Janina Andersson /gröna

medl. Esko Ahonen /cent

Oiva Kaltiokumpu /cent

Sampsa Kataja /saml

Jari Larikka /saml

Sanna Lauslahti /saml

Outi Mäkelä /saml

Raimo Piirainen /sd

Pirkko Ruohonen-Lerner /saf

Tero Rönni /sd

Mauri Salo /cent

Kari Uotila /vänst

Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila.